

CETATEA DE PĂMÂNT DE LA ALMAȘU MIC (COMUNA SÎRBI, JUDEȚUL BIHOR). PRECIZĂRI PRIVIND DESCOPERIREA UNEI FORTIFICAȚII DE TIP „PINTEN BARAT”, NECUNOSCUȚĂ PÂNĂ ACUM ÎN LITERATURA DE SPECIALITATE

Nicolae NISTOROIU*

THE FORTRESS FROM ALMAȘU MIC (SÎRBI, BIHOR COUNTY). SOME THOUGHTS ON THE DISCOVERY OF A “BARRAGE-TYPE PROMONTORY” TYPE FORTRESS UNKNOWN TO THE SPECIALIZED LITERATURE

Abstract

On 20th June during a field work I discovered a fortress on a hill on kilometer south from the village Almasu Mic, on the inferior side of the Almasu valley. The fortress is on a hill that rules over the valley and is covered by the forest Țâclu. It is hard to tell from which century the fortress is because there are no ceramic artifacts. It is the task of further studies to determine the era to which it belongs, I want to draw the attention of the specialists with this article to the existence of this fortress.

Key words: Discovery, Fortress, Almașu Mic (Sîrbi, Bihor County).

Almașu Mic e un sat cu o populație de doar câteva zeci de locuitori, majoritatea sătenilor fiind de vârstă a treia. Satul e așezat pe valea cu același nume – Valea Almașului –, un afluent de stânga al râului Barcău. De la Oradea până acolo se ajunge pe șoseaua care o ia la dreapta din centrul localității Biharea și trece prin Sălard spre Marghita. După Fegernicul Nou, un drum județean pornește la dreapta și urcă ușor spre centrul de comună Sîrbi, apoi trece mai departe spre Burzuc. Înainte de Chioag, un drum comunal se desprinde, tot la dreapta, și duce până în Almașu Mic. La circa un kilometru sud de așezare se află un pînten de deal, acoperit de Pădurea Țâclu, care domină valea. Sus, pe platoul dealului, se află o veche fortificație, necunoscută până acum în literatura de specialitate. Fortificația este situată aproape de izvorul văii, pe înălțimea aflată la confluența principalului curs de apă cu un alt curs minor, care vine din partea stângă a sensului de mers dinspre sat.

Cetatea se încadrează, după toate aparențele, în categoria fortificațiilor de tipul „pînten barat”¹. Protejată din trei părți de pante abrupte, fortificația este închisă în cea de-a patra parte de un șanț și de un val de pământ, destul de bine păstrate. La periegheză nu am descoperit materiale ceramice sau elemente ale unor construcții din piatră. În lipsa unor materiale ceramice, semnaliez doar că la Almașu Mic există o fortificație (probabil) de refugiu, cu șanț și val de apărare, despre care înclin să cred că, la vremea ei, era întărită cu bușteni. Măsurătorile realizate pe teren indică o incintă destul de restrânsă (de doar circa 1,5 ha) în comparație cu fortificațiile clasice hallstattiene, cum ar fi cele de la Sântana (78 ha), Cornești (68 ha) sau Ciceu (30 ha), amenajate în ideea de a asigura securitatea

* Universitatea din Oradea, nistoroiun@yahoo.com.

¹ Sever Dumitrașcu, *Așezări fortificate și cetăți dacice în partea de vest a Munților Apuseni*, în *Crisia*, 2, 1972, p. 127.

locuitorilor și animalelor din mai multe așezări din împrejurimi².

Fortificația de la Almașu Mic are următoarele dimensiuni:

- lungimea valului de pământ (respectiv a șanțului) – 156 de metri;
- lungimea incintei, de la poarta de acces până la buza prăpastiei – 90 de metri;
- lățimea șanțului, în zona centrală a valului – 7 metri;
- lățimea valului, la bază, în zona centrală – 5 metri;
- înălțimea valului, în partea dinspre șanț – apoximativ 2,30 metri, în porțiunea mai

bine păstrată;

- înălțimea valului de pământ, în interiorul incintei – 1,50 metri;
- înălțimea contraescarpei – 1,20 metri.

De remarcat e faptul că fortificația se situează în apropierea unui alt obiectiv istoric, asemănător ca formă și amplasare. Este vorba de cetatea de la Șușturogiu, situată, în linie dreaptă, la mai puțin de patru kilometri sud-vest de fortificația de la Almașu Mic. Cetatea de la Șușturogiu a fost cercetată la suprafață, la începutul anilor '70, de istoricul Sever Dumitrașcu, acesta rezervându-i un mic fragment într-un studiu de-al său dedicat cetăților dacice din Crișana.

La vremea respectivă, istoricul scria: „În hotarul satului pe un promotoriu împădurit numit „Cetate” se află o cetate de tipul cu „pintenul barat”. Locul, prin pantele sale abrupte, oferă posibilități naturale de apărare în trei părți, legătura cu restul dealurilor fiind tăiată de un șanț și un val. Atragem atenția că valul este de tipul cu miezul ars de unde bănuim că ar putea fi o cetate hallstattiană. Tipul acesta este frecvent în această epocă, dar nu în exclusivitate. Nu am găsit însă, la cercetarea de suprafață nici un ciob hallstattian. Cele câteva cioburi lucrate la roată din pastă cenușie, găsite de noi la suprafața solului ne-au făcut să o înglobăm, cu prudența necesară, în categoria cetăților dacice, până la efectuarea unor săpături sistematice atente”³.

Spre deosebire de prima cetate, descrisă mai sus de profesorul Dumitrașcu, fortificația de la Almașu Mic, semnalată aici de autorul acestor rânduri, e mai spațioasă, iar valul de pământ este simplu, fără miez ars. Afirm asta pentru că, la ieșirea pe teren, am găsit o groapa veche, adâncă de 1,5 metri, săpată în vârful valului de pământ, care îmi confirmă afirmația. Cu excepția gropii amintite mai sus, zona e intactă, fortificația păstrându-se destul de bine, poate și datorită faptului că e situată pe un deal greu accesibil, acoperit cu pădure.

Rămâne ca eventuale săpături arheologice ulterioare să aducă mai multe informații care să ajute la fixarea epocii în care a fost ridicată fortificația și la stabilirea rosturilor acesteia, greu de descifrat în acest moment.

² <http://prehistoire.e-monsite.com/accueil.html> (Hallstatt-ul pe teritoriul României).

³ S. Dumitrașcu, *op. cit.*, p. 134-135.

Foto 1. Pădurea Țăclu, situată la 1 km sud de Almașu Mic (Google Earth)

Foto 2. Pădurea (Google Earth)

Foto 3. Valul de pământ care închide pintenul de deal

Foto 4. Valul de pământ al fortificației. Detaliu

Foto 5. Drumul de acces în incinta cetății

Foto 6. Valul de pământ al fortificației. Alt detaliu

Foto 7. Pădurea Țăclu. Vedere dinspre nord